

SÜMEG ÉS VIDÉKE

Megjelenik minden vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sümege, Horvát Gábor könyvkereskedésében.	Előfizetési árak: Egész évre 8 K, félévre 4 K, negyedévre 2 K. — Egyes szám ára 20 fillér.	Hirdetések egység szerint. A nyílt tér sora 1 korona.

A háború és női munka.

A háború sokféle átalakulást, újítást hozott. Ezekhez tartozik a női kereseti pályák szaporodása. Oly pályák és állások, melyek eddig zárva voltak a nők előtt, most számukra hozzáférhetőkké váltak.

Amikor a háború kitört, gondoskodni kellett, hogy a termelés a férfimunkások bevonulása következtében fennakadást ne szenvedjen. A férfiakat, ahol csak lehetett, nőkkel kellett pótolni.

Természetes, hogy a nők kevesebb bért kapnak, mint a férfiak. Különösen áll ez az otthon végzett munkákra nézve. A nők előszeretettel keresik az otthon végezhető munkát, mert legtöbbjük családjára, aki kenyérkereső munkája közben sem hagyhatja el háztartását. A kettős feladatnak megfelelni igen nehéz. De az otthoni munka inkább nyújt alkalmat a házi teendők elvégzésére, mint a házon kívüli, mert a foglalkozás nincs úgy, mint gyárban, műhelyben, vagy irodában bizonyos határozott órákhoz és szünetekhez kötve.

De otthon sem lehet a szünetet mindig tetszés szerint válogatni. Az otthoni munka csaknem mindig szezon munka és a szezonban sokszor oly

erőfeszítéssel kell dolgozni, hogy a ház és a gyermek gondozására kevesebb idő jut, mint a házon kívüli foglalkozásnál, mely mégis a meghatározott munkaidőn túl beálló szünetet biztosítja.

De szezonon kívül vannak nyugodtabb napok is és az asszony nem kénytelen munkaidőjét a végtelenségig kitolni. S ha még annyi is a munka, úgy az otthoni foglalkozás legalább azzal az előnnyel jár, hogy a háztartást nem kell magára hagyni, a gyermekeket — hogyha kellőképpen nem is gondozni, — de még is felügyelet alatt lehet tartani.

Ez készíti az asszonyokat az otthon végezhető munka elvállalására. Az asszonyok emellett bizonyos kényes helyzetben vannak. Ha az anya házon kívül dolgozik az utcákon, a tereken kívül alig vannak helyek, hol a gyermekek az iskolaidőn túl tartózkodhatnak. Nincsen helyük, ahol étkezhetnek, házfeladataikat elkészíthetik. Ahol vannak ugynevezett gyermekotthonok, ott azokat legtöbbször magánosok jókónysága létesítette és igénybevételek bizonyos feltételekhez — melyik osztályba járnak, mi a vallásfelekezetiük és ehhez hasonlók — van kötve. A legfontosabb pedig az, hogy ezek az otthonok egyik városban sem foglalnak be annyi gyermeket,

hogy a kenyérkereső asszonyok felügyelet nélkül gyermekeinek számottevő részét elláthatnák és gondozhatnák.

Otthoni munkát már azért is vállalnak szívesen az asszonyok, mert rendszeren olyan munkát kapnak, amelyek elvégzésére különösen alkalmasak.

Bizonyos tehát, hogy a jövőben még inkább fog emelkedni azoknak a nőknek a száma, kik otthon végezhető munkát vállalnak. Annál is inkább, mert a kenyérkeresetre utalt hadiözvegyek, különösen közülök a családayánál fogják azt keresni.

Ezért szükséges volna, hogy lehetőleg már most, a háború alatt, bizonyos intézkedéseket tennének, melyek a nők otthoni munkáját szabályoznák. Létesíteni kellene — lehetőleg hatósági — szervezetet, mely egyrészt a nők otthon végezhető munkájára felelősséget vesz, esetleg maga szerzi be a szükséges nyersanyagot, másrészt kiadja a munkát, a nyersanyagot a munkásnőknek, mindkét részen pedig megállapítja az anyag és a munka árát és saját nyeresége nélkül gondoskodik arról, hogy a kereset megfeleljen annak a létminimumnak, melyre minden dolgozó nő, különösen hadiözvegy igényt tarthat.

A szociális kérdések sokadalmában, mely a háború után óriásiabbá fog megnőni, minden egyes kérdés sike-

Levél a táborba.

Írta: Németh Böske.

Rábízom ezt az én szegény kis levelemet a robbogó, vonatra, mely sok-sok mérföldet szalad keresztül: havas téli éjszakákon s homályos nappalokon addig, amíg odaér hozzád.

— Hol is lehetsz te most? Hova is szálljon az én sok-sok gyengéd, melegeg, aggódó gondolatom, amikor nem is tudom merre vagy tulajdonképpen? ... Hova? — Hiszen a cím oly egyszerű, olyan semmitmondó: Táborig posta 423. — Istenem! De hát mi is ez? Te voltál. A számomra mindent jelentettél... a mosolygásod volt az én jókedvem; a komolyságod volt az én komolyságom, a haragod volt az én haragom is; akivel barátságban voltál — óh mind szerettem őket; az életed volt az életem... s im, egyszerre, mintha valaki rossz tréfát akarna velem csinálni: elrejtenek előlem, mint a gyermek elől a legkedvesebb játékszert; és hiába kereslek, hiába akarok egy biztos helyet tudni ahol vagy; nem tudok semmit! Irigy, erős, átláthatatlan bástyáként állnak előttem a betűk: Táborig posta: 423. De hát hol talál meg. Téged az én szegény-szegény kis vergődő levelem? De hát honnan-honnan is jönnek azok a te drága régiismert apró, szabályos kis gyöngyfűzér betűid? — Ugy-e emlékszel, mikor az első kis naiv gyermekkártyákat küldted? S

aztán bájosan komoly, kissé áradozó vágyó levelek jöttek... Később egyszerre szünet... Nagy-nagy csend... mint vihar előtt... Aztán csodák fergetege, mely rászakadt a világra... Irizáló, dicsősegek: nagy megindulás az öreg földnek. S az emberek közt: láz, lelkesedés, csudálat és háború... háború... Mindenkit vittek, mindenki ment, mindenki bucsuzott. Óh mennyit sirtunk minden ismerős, jóbarát bucsujánál! Óh milyen rossz volt utolján kezetráznai velük! És mentek... de hányan nem jönnek már vissza! S egyszerre egy őszi napon, ködös délutánon: jöttél bucsuzni te is. S mikor utolján rámnézted azzal a te ragaszkodó pillantásoddal, a szívem dobbanását megszűnni éreztem. De nem tudtá belőle semmit! Akkor mentél először...

— Sebesült voltod drága időszaka meghalt csendes percek...

— Istenem, mennyi gyász, mennyi keserűség szakadt a világra azóta! — Mennyi bánatos, megriadt szempárral kapcsolódott össze tekintetem. Milyen megtört, összerokkadt öreg embereket láttam magam előtt sirni, akik hiába várják vissza azt, aki elment tőlük virágosan, jókedvvel, úgy, mint ahogy a vőlegények mennek az esküvőre; vignótával utolsó könyes mosollyal maradván meg mindörökre a bánatos szülők lelki szeméi előtt.

— És azóta már harmadizben öltöztél te is a háborús virágos, ünneplő durva szűrkebe és már harmadszor várom itthon nagy nyugtalansággal, idegesen a rózsaszínű kis kártyákat és fehér leveleket.

— Óh, hogy ennek még sokáig így kell lennie! Mennyi aggódva elolvasott hivatalos jelentés az újságokban! Mennyi átvirrasztott álmatlan éjszaka és mily sok végeszakadni nem akaró hosszú nappal! Lázastürelmetlen várakozások, mindenről való lemondás, teljes fásult közöny, majd megint reménykedés ismét csüggedő fáradt ellankadás...

Ez az élet... a mostani emberek élete. Ti pedig ott a távoli pusztaságokon, hóval borított kis törpe kunyhók rossz kényelmellen ölen, magas hegyek rideg kék, havas fensikáján: éber szemmel ügyeltek és harcos karddal védelmeztetek minket, akik itthon maradtunk. Vajjon megérezitek-e, hogy minden puha, meleg gondolatunk a tiétek? Vajjon megérezed-e, hogy az én összes elkívánczó vágyódásom a tiéd? Tudod-e hogy ha csüggedek, ha félek, ha bánatok, ha beteg vagyok, mindig-mindig a te nevedről elő ajkaimon... hangosan híva, vagy titkosan sóhajlva, vagy halkán elsugva, de mindig; úgy mint a szegény, hideg, kövön térdeplő, elkínzott testű szerzetes ajkáról ahogy elillan sokszor egy másuttan az imádság szent szava...

— Te vagy minden ami az élethez köt engem, más egyebek csak: füst és pára... És ez a kapocs nagyon erős, de — Uristen! — csak el ne találjon szakadni...

— Vigyázz magadra; jó légy; Jöjj vissza mielőbb hozzám, aki — mióta elmentél — egyebet sem teszek, mint csupán téged várlak vissza... Ellad.

res megoldása békés győzelmet jelent, mely a többi kérdés elintézésére is jótékony hatást gyakorol. Ha sikerül a hadiözvegyek és árvák fenntartását megfelelően fizetett munka adásával lehetővé tenni, úgy ezzel a részletsíkkal egyúttal nagy lépéssel közelebb vittük az összes szociális problémák megoldását is.

A kóbor cigányok megrendszabályozása.

Kulturát hoznak Fáraó ivadékaira.

Néhány nap óta nagy munkában van az sümegi csendőrök. Valóságos hajtóvadászatokat tart a környéken a kóbor cigányokra, mivel egy legújabb miniszteri rendelet végrevalahára erélyes intézkedésekkel eltűnt a cigányokat a kóborlástól s azok számontartását rendeli el. A csendőrök a kerületük területén talált cigányokat — miként az egész országban — összefogdossák és behozzák Sümege, ahol minden egyes cigány nyilvántartási lapot kap.

A világháború a régóta megoldásra váró cigánykérdést is égetővé tette. A mai nehéz viszonyok között nem lehet tovább tűrni, hogy egy népcsoport távol maradjon a haza védelmétől és a közérdekű munkától. Nem törhető az a munkátlan elem, amely csak fogyasztja az élelmiszereket, anélkül, hogy a termelő munkából kivenné a részét s emellett csak terhére van másoknak, sőt még a közbiztonságok is veszélyeztetni.

A kormány felhatalmazása alapján a belügyminiszter egyfelől a közérdek, másfelől a humanizmus szempontjainak figyelembevételével most erélyesen belenyúl a cigánykérdésbe. A rendelet — amely csak azokra a kóbor cigányokra terjed ki, akiknek nincs rendes lakóhelyük — mindenekelőtt eltűnt a cigányokat a szokásos kóborlástól. Először is a cigányokat ott, ahol éppen tartózkodnak, összeírják, nyilvántartásba veszik és elhelyezik. Hogy elkóborlásuk megnehezítessék, elveszik tőlük lovaikat és kocsijaikat. Lovailat a katonaság részére állítják elő hadiszolgáltatásként, a jövőben pedig lovat, öszvért és szamarat csak külön rendőrhatalósági engedéllyel szerezhethetnek.

A véderő érdekeit is szolgáló fontos rendelkezése a rendeletnek, hogy a 18-50 éves cigány férfiakat a sorozó bizottságok elé állítják s akik fegyveres szolgálatra alkalmasak, azokat besorozzák, azokat pedig, akik fegyveres szolgálatra nem alkalmasak, valamint a nőket is hadimunkára kötelezik. Ezekkel az állampolgári kötelezettségekkel szemben azonban a hadbavonult cigányok családjai szintén részesülni fognak hadisegélyben, a hadimunkára alkalmazott cigányok pedig munkadíjat kapnak. Azonban sem a hadisegély, sem a munkadíjat nem kapják a kezükhez. Ezeket a pénzeket az előjáróságok kezelik s elsősorban ebből fizetik a cigányok eltartásából eredő költségeket — A munkaképtelen cigányok eltartásából eredő kiadásokat addig, amíg illetőségük megállapítva nem lesz, a toloncozási költségek terhére az állam fedezi.

Minden cigány, aki 12-ik életévét betöltötte, igazolványt kap, amit tartozik állandóan magánál hordani. Mindenkinek ki lesz jelölve a tartózkodási helye, amelyet rendőrhatalósági engedély nélkül nem szabad elhagynia.

Végül gondoskodik a rendelet a cigányok beosztásáról, egészségügyi megvizsgálásáról és a heveny fertőző betegségekben szenvedő cigányok kezeléséről.

Az összetartott cigányoktól mindenütt elszedik a 7 éven aluli rajkókat és azokat gyermekmenhelyekben, helyezik el, hogy ezek a kitűnően bevált intézmények jóra való, dolgozó polgárokat neveljenek belőlük.

A falu-város.

A falu egy napon arra ébred, hogy ő város. Hogyan történt a dolog, arra már a legöregebbek sem emlékeznek, csak halvány, színe fakult legendák suttognak róla, mikor a ferró nyári délután szürkületre hűvösödik és a régi, külső sárfal borostyán-bokraitól bucsuznak a napsugarak.

— Valami nagyszerű, forradalmi, renaissance-hangulatot fogta el az embereket, — minden nagy dolog hangulat, bár nem minden hangulat mögött élnek valóságok. A faluban sok a rázó idő, kiülnek a padkára sütkérezni, vagy betelepdednek a lócéra, a szalmával jó melegre fűtött kemence mellé s szétveti szűkös határait a szoba, a ház, — hej, ha jófajta pipafüsttel van tele, — az ucca, — haj, mikor ismeretlen egekbe porzik hazasiető csordák lába alatt, vagy végtelen magasságok esője, ködje ereszkedik rá. — Füst, por hova gomolyog, eső, kőd honnan érkeznek? Egyik világtól a másikig üzenetet hordanak s aki beléjük néz, annak szétfeszítik a világot, az utcát, a házat, a falut. Talán ilyen napon született abban a faluban a város gondolata. A falu lelkének olyanféle a város, mint szegény embernek a gazdag, valami mesebeli, meg nem értett, de vágyott álmoknak kedves tárgya. Aztán nincs falusi ember, akinek ne volna egy, egy csepp városi vére, melyik apjáról, anyjáról maradt rá, melyik kenyérről, borral ette, itta magába, melyik úton lélegzette be, ki tudja? Hát abban a faluban sokan leutettek a városi véreket, csoda-e, ha városnak kívánták a falujokat? S az ilyen város-szövés vágya, hangulata ragadósabb a nehéz epidémiáknál, — vásár volt-e vagy ünnepnap, de már minden szem arról beszélt, minden lélekzet attól volt mélyebb, csak az ajkak nem tudtak még róla.

Annak ideje is elkövetkezett. Senki sem tud róla, de aligha történhetett másképp. Nagy egyéniségek épen azok, kik koruk, körük hangulatának beszédés ajkai tudnak lenni. S minden időnek voltak még napjai. E történelmi szükségesség itt is elkövetkezett. Numa Roumestan volt-e a jeles férfiú, ki dicsősége teljességében várossá köszöntötte szülőföldjét, vagy valamely lelkes idegen követválasztós, vagy főispán-fogadós napján hangzott e el a megváltó szózat: „városunk”, elég az hozzá, egy napon elhangzott s a falu lelkének üdvívalgása igazolta, hogy a falu ezennel fiainak, leányaiknak közakarata szerint várossá ütettet.

Hány ökiöt sütöttek, hány hordónak verték be a tenekét, hány városinak a fejét a nagy esemény alkalmából, megint csak nem tartotta fenn a fukar hagyomány, de a falu várossá lett tiszszavonhatatlanul. Városi lett — mondom — a hajnali kondás-kürtöléstől az éjszakai pokol-sötéttségig minden. S a helybeli bakák nyáresti kórusa vidáman zengett a város felett: város, város, város.

Igy várossá lévén a falu s beteljesedvén bőkeblü gyermekeinek kis padokon, lócán festegett álma, béke és megnyugvás költözött falai közé, a szatócs kiírta „első városi kávé öröide” s a bíró házára kiírták, város-háza. Így lett a város.

A város további története, sorsa csupa érdekesség, majd máskor elmondom.

Port.

Magyar falu

vasárnap délután 1916 tavaszán.

Sok-sok népek, asszony-népek
A vasúthoz ki-kinéznek;
Hoz-e jó hírt jó újságot,
Megjön-e a régtől vágyott,
Jön-e vele boldog béke:
Csendes falvak üdvössége?

Sok, sok népek, asszony-népek
A vasúttól hazatérnek.
Egy-egy lapot mind megírnak,
Egy sort írnak, keitől sírnak:
»Szép borja van a Riskának,
A vetések szépen állnak...«

Por Tamás.

ROVÁS.

Hol van a gálíc?

Hát ez kérjük szépen, csak olyan találos kérdés éppen, mint a többi; de még olyanabb.

Most volna itt az idő a második permetezésre! Sőt már épp a tizenkettedik órája van — és gálíc? nincs.

Minden percben várják a városházán, de nem jön Nem küldik; akárhogy áhítozunk utánna.

A város nem tehet róla; neki bizonyára van rá gondolja, hogy sürgesse a küldését, mert jól tudja miszerint a szállósgazdáknak szüksége van rája; de mindenesetre azok tehetnek róla, akik nem küldik. — Nem küldik s pedig biztosan ott hever összehalmozva valami raktárban valahol.

Ahelyett, hogy itten már javában használhatnák, — inkább ott az ismeretlenség ködében nyugszik.

Mi meg itten áhítozunk, várjuk, aggódunk utánna — és leszomorodott képpel kérdegetjük egymástól: hol a gálíc? — Hanem erre a találos kérdésre még a legügyesebb sem tudna hamarosan elfogadható feleletet adni.

Nem lehetne — kérjük szépen — valahogy úgy intézni a dolgokat, miszerint ennek a kellemetlen hosszas várakozásnak ne lenne kitéve a szállóbirtokosság? Hiszen a permetezés törvényileg is kötelező, van rá rendelet, — igen, de mivel permetezünk, mikor gálíc meg nincs?... Hát ki tud így eleget tenni a rendeletnek?

Használjunk hadisegély - bélyeget!

Egyedüli

szikvizgyár

mely 10 éve fennál modernül be-
rendezve, nagy vevőkörrel — csa-
ládi okok miatt azonnal eladó.
Bővebbet Klein Gábornál Sümege.

Mindennemű

nyomtatványokat

izléses kivitelben, jutányos áron készít

Horvát Gábor

könyvnyomdája, Sümegen.

Mindennemű

könyvkötőmunkák

elkészítettnek.

Sü
Ki
mind
Ha
ket,
boná
nepe
szép
ket,
G
egés
pusz
Eg
luzió
hábo
kask
tény
lélő.
a va
tater
nak
gyob
És
műv
meg
váll
vár
és ar
zem.
Cs
azurk
lakon
vigar
kák.
is az
renes
nem
hetet
sikna
ért is
den
mert
rettet
nul,
ni ke
Mi
akive
áteng
gyujt
tete
szoba
valan
rózsa